

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 23/2024
22.08.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обојица из ..., чији је пуномоћник Иван Иванковић, адвокат из ..., против туженог АД „ЕПС“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3232/23 од 04.10.2023. године, у седници одржаној 22.08.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца, **ПА СЕ ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3232/23 од 04.10.2023. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 194/23 од 05.06.2023. године и одбија захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима на име трошкова ревизијског поступка исплати и то тужиоцу АА износ од 91.640,00 динара, а тужиоцу ББ износ од 88.790,00 динара, све у року од 15 дана од дана достављања отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 194/23 од 05.06.2023. године обавезан је тужени да тужиоцима на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу рада у смени за период од јула 2016. године закључно са јуном 2019. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног потраживања па до исплате, ближе наведене у овом ставу, као и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоце доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО као и да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцима износ од 368.980,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3232/23 од 04.10.2023. године, првостепена пресуда је преиначена тако што је одбијен захтев тужилаца да се обавезе

тужени да им на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу рада у сменама исплати досуђене износе и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоце доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО, обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова првостепеног поступка ислате износ од по 1.950,00 динара а на име трошкова другостепеног поступка износ од 57.112,00 динара и одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408., у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС”, бр. 72/11...10/23), а у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС”, бр. 10/23) и оценио да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог на неодређено време, а рад обављају тако што сваки други дан раде у времену од 07 до 19 часова, односно сваки други радни дан раде по 12 часова, а да је организација рада таква да тужиоци мењају друге запослене на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07 до 19 часова, а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. За тако обављен рад тужиоцима није обрачунато и исплаћено увећање зараде за сменски рад од 8,9% на основну зараду сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог (ПКУ). Висина потраживања на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су тужиоци радећи по напред описаном моделу остварили сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу са припадајућим доприносима.

Другостепени суд није прихватио овакво правно становиште првостепеног суда, сматрајући да рад тужилаца није сменски рад, због чега немају право на исплату увећане зараде и накнаде зараде по том основу, па је преиначио првостепену одлуку и одбио захтеве тужилаца.

По оцени Врховног суда, правно становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...113/17), у члану 63, прописано је да рад у сменама је организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима, током одређеног периода дана или недеља (став 1.), да запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (став 2.). Одредбом члана

108. став 4. истог Закона, прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је повећање зараде по основу рада у сменама.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15), у члану 7. став 2. тачка 2, прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (*perturnum*, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцима није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12 сати рада/36 сати одмора/12 сати рада, Врховни суд сматра да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужиоци, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, имају право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду у утуженом периоду као и право на на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка и одбијен захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Одлуку о трошковима поступка, садржану у ставу другом изреке, Врховни суд је донео на основу члана 165. став 2, а у вези чл. 153, 154. и 163. став 2. ЗПП и тужиоцима који су успели у поступку досудио трошкове ревизијског поступка, и то за састав ревизије 40.500,00 динара и на име судских такси за ревизију и то тужиоцу АА износ од 28.556,00 динара, а тужиоцу ББ износ од 27.416,00 динара и одлуку о ревизији тужиоцу АА у износу од 42.834,00 динара, а тужиоцу ББ у износу од 41.124,00 динара одмерено према важећој тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи из Закона о судским таксама.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић